

Volt egyszer egy osztály...

Ez az osztály, amelyről írni szeretnék, nem az Óperenciás tengeren túl, nem is a zúgó erdő közepében, hanem itt Magyarországon, méghozzá Budán, a Rózsadomb orgonabokros oldalában, a *Lorántffy utcában* volt, és természetesen egy iskolában. Mint általában lenni szokott, ebben az iskolában is sok osztály volt, sőt sokféle osztály. Voltak gimnáziumi osztályok, ahol komoly bakfisok tanultak, voltak zenei általános iskolai osztályok, ahova éneklő, zenélő kisfiúk és kislányok jártak s ott voltak a *Brunszvik Teréz Óvónőképző* osztályai is, amelyekben a hegedülő, éneklő, rajzoló és barkácsoló nagylányok készültek a nagybetűs életre. Egy ilyen különleges osztályról írok most. Nem azért, mert magam is ebbe az osztályba jártam, hanem mert már a keletkezése is eltért a megszokottól.

1957-ben, ha nem is a király, de hasonlóan nagyhatalmú úr kihirdetette: Váctól Kalocsáig, Szarvasról Szombathelyig, Bonyhádtól Gyuláig, az összes középiskolában, hogy minden leány, aki elvégezte valamely középiskola első osztályát s egész életében játszani akar, vagyis óvónő szeretne lenni, ráadásul lehetőleg anyanyelvi szinten beszél valamely nem-

zetiség nyelvét, jöjjön Budára, s ha kiállja a próbát, bekerülhet eme híres, nevezetes „Nemzetiségi osztályba”. No, lett is nagy jelentkezés. Jöttek is szebbnél szebb, okosabbnál okosabb, ügyesebbnél ügyesebb leányok Battonyáról, Bácsalmásról, Bedőről, Hőgyésről, Jánoshalmáról, Nemesnádudvarról, Örménykútról, Vértesszőlősről. A legtöbben Szarvasról, érkeztek, aztán még Bölskéről, Budaörsről, Ceglédre, Kismarosról, Kondorosról, Tatárról, Üllőről és Budapestre is. Jöttek, mentek, végül huszonhat leány állta ki a próbát, közülük 22-en be is költözhetek a kacsalábon forgó, emeletes-vaságyas kollégiumba is.

Ha már úgyis elárultam, hogy én is ebbe az osztályba jártam, akkor nyugodtan átválthatok többes szám első személyre. Kiváló tanáraink voltak. Osztályfőnökeink: *Eisler Istvánné*, Irénke néni és *Hidvégi Emilné*, Teri néni a nevelés és okítás történetét, fortélyait s a lélek rejtelseinek tudományát, táplálták belénk, *Nemesszeghy Ili* néni viszont a test részzeit és működését tanította, de az igazgató úr *Domokos Lajos* felkérésére, ő tervezte az új egyenruhánkat is, melytől pöttös lett a világ. Egyszer hogy, hogy nem,

valaki az igazgató úr fehér köpenyének a gallérját is pöttyökkel díszítette. A merész tettes kilétének tudója, csak e híres osztály maradt mind a mai napig. *Vikárné Forrai* Kati néni és *Wéber* István tanár úr dalos pacsirtává változtattak minket, de az élet ügyes-bajos dolgaírói is tőlük hallhatunk a legtöbbit. *Tarján* Elemér tanár úrtól hegedülés közben azt tanultuk meg, hogy: „a kotta nem szakácskönyv, itt semmit sem szabad összekeverni”. A két Zoltán: *Kamarás* tanár úr fizika óráin kísérleteztünk, *Pálffy* tanár úr viszont a rajz- és kézimunka-órákon velünk kísérletezett. Mai napig sem tudtuk meg, hogy miért kellett állandóan kukucskálnunk, valami lyukakon keresztül, különböző tárgyak felé. Csak egyszer zavarta meg az idilli kukucskálást, hogy a virágcsereppel bedugaszolt kéménylyukból, mint egy rakétából, kilövellt a koromsugár, egyenesen a katedrára. Ekkor szegény tanár úr is csak kukucskálni tudott a rázúdult koromból. *Túri* Lajosné tanárnőtől megtudtuk, hogy a történelmet nem csak tanítja, hanem hogy azt a II. világháborús pokol egyik bugyrában meg is tapasztalta. *Dr. Bihari* Jánosné, *Ibi* néni és *Zakariás* Kati néni a magyar nyelv és irodalom szépségeiről győztek meg minket, mi pedig az ő emberségükről győződünk meg. *Kása* Gáborné nem csak a testünket mozgatta meg, hanem az eszünket is, mert a

testnevelés módszertanából is feleltetett. *Szabó* Katalin és *Schindler* Ervinné, későbbi kolléganőink mintát adtak az óvoda vezetéséről és a csoportban folyó munkáról, sőt még családlátogatásra is magukkal vittek bennünket.

Tanáraink segítségével az általános műveltségi és a szakmai tantárgyakat *Harsányi* Erzsivel, *Harsányi* Marival, *Horváth* Incivel, *Pardi* Marikával, *Szabó* Klárral, *Szabó* Marival, *Szakács* Izával, *Tőkés* Ildivel és *Wiedermann* Monikával együtt magyar nyelven tanultunk, de hetente egy alkalommal a délutáni órákban, nyelvóráink is voltak. Azokat óraadó tanárok tartották. A két horvát nemzetiségű Kati, *Tumbász* és *Gubrinzki* az úgynevezett „délsláv” nyelvet, tanulta *Kristóf* Jánosnétól. *Melcher* Viki és *Weszner* Klári német nyelvtudását Lujza néni gazdagította. *Zsíros* Magdi Pestre járt románul tanulni. Tizenkét tájszólást beszélő szlovák kislány: *Jancsó* Erzszi, *Medvegy* Mari, *Pálfi* Ilonka, *Pataki* Jutka, *Rafaj* Anci, *Rágyanszky* Jutka, *Sallai* Klári, *Sovány* Erzszi, *Tóth* Gizi, *Vajgely* Mari, *Zigó* Anni és *Zsédely* Ili, *Jakab* Róbertné jóvoltából a szlovák irodalmi nyelvvel ismerkedett. Előfordult, hogy horvát létemre német órákat is látogattam. A szlovákokkal pedig többször együtt írtuk a leckét.

Ötvenegy-két év távlatából úgy tűnik, hogy az iskolában eltöltött idő, csupa „móka és kacagás”

Ötvenegy-két év távlatából úgy tűnik, hogy az iskolában eltöltött idő, csupa „móka és kacagás”

volt. A kollégiumi életet még annál is vidámabbá tettük. Az épület nyílászáró szerkezetei számunkra végtelen lehetőséget nyújtottak a ki-be járásra, attól függetlenül, hogy ajtónak vagy ablaknak nevezték őket. A villanyoltásra azonban mindenki előkerült, még ha az ágy alól is, mert a sosem alvó kollégiumi igazgatónő, *Tóth Imréné*, *Ibolya néni* senkit sem tévesztett szem elől és nevelőnők, *Gerbner Mátyásné*, *Éva néni* is éberren figyelt. Ingyen jeggyel jártunk a Zeneakadémiára, némelyek pedig mellé. Ott láttuk először *Kodály Zoltán* tanár urat, aki azután többször is járt az iskolánkban.

Nem készült fénykép arról, hogy néhányan eljártunk a Városmajori templom esti miséire s akkoriban nem is dicsekedtünk ezzel, de villanyoltás után megbeszéltük, hogy miről prédikált a pap. Összetartó, segítőkész, őszinte társaság volt a miénk. Egész életemre kihatott például az a bizonyos „Őszinteségi est”, amely szinte önkéntelen indult. Az osztályunkból tizenketten egy hálószobában aludtunk. Egyik esti villanyoltás után úgy döntöttünk, hogy mindenki mindenkiről elmondja a véleményét: külső jegyeit, jellemvonásait, hibáit és erényeit. Hogy ez mind sötétben történt, csak megkönnyítette a dolgunkat. Biztos, hogy a kendőzetlen vélemények nem estek jól mindenkinek, de senki sem sértődött meg és sokunknak a javára vált, hogy megtudta, milyennek látják őt társai.

Persze tanultunk is: tanuló- és hálószobában, erkélyen, kertben, udvaron. Éjjel néha a nevelők által lezártnak hitt fürdőszobában is. Készültünk, de nem csak az órákra és az óvodai foglalkozásokra, hanem a táncrendezvényekre is. Táncolni egymást tanítottuk, a zenét hozzá vagy *Monika* szolgáltatta egy lehangolt zongorán, vagy a kollégium egyetlen bakelit lemezéről recsegett az „*Áprilisi tréfa volt csupán*” kezdetű, már akkor is ősrégi sláger. Ősszel, tavasszal voltak az osztálykirándulások: a budai hegyekre, Pécsre, Balaton-felvidékre. Ezen az utóbbi kiránduláson zuhogott az eső. Bőrig áztunk, sárosak voltunk, a turistaszállás gondnoknője mogorva volt, de mi fiatalok voltunk és nem hagytuk, hogy bármi elrontsa a kedvünket. Ha valaki például, azt mondta: „Beázott a cipőm” vagy „Elfogyott a kenyér” – az egész osztály rázendített: „De nem baj!”. Ez a hozzáállás később is sokszor segített az életben.

Szalagavató, ballagás. Közeledett a képesítő vizsga. Előző este lementünk a salakpályára, összekapaszkodtunk egyetlen hosszú „kigyóba”, én voltam a farka. A sor eleje megindult. Csavarodott, tekergett, hirtelen irányt váltott, s én a végéről elrepültem. Sajgó, sebes térdekkel ültem be másnap a képesítő vizsgára. Így búcsúztunk el végleg a gyermekkorunktól. Bizonyos jó tündérek segítségével, mindenki szerencsésen levizsgázott. 1959. június 27-én volt a bankett a „Buda Gyöngyében”. Ezen az estén osztályfőnökünk, *Hidvégi Emilné* egy emlék-

könyvet ajándékozott nekünk. Az első oldalra egy *Usinszkij* idézetet írt a gyermek anyanyelv-tanulásáról. A következő lapon az összes résztvevő aláírását olvashatjuk, köztük a vizsgaelnökökét is.

Ahogy összeszaladtunk, úgy szét is futottunk az ország minden szegletébe, majd később a világba, még az Óperenciás tengeren is túlra. Ennek ellenére, csak egyetlen volt osztálytársunkról nem tudunk pillanatnyilag semmit, de reméljük, hogy ő is előkerül valahonnan. Sokan közülünk leérettségiztek, néhányan felsőfokú végzettséget szereztek, tanárok lettek. Néhányan magyar óvodába, gyermekotthonba kerültek, mások 35, 38, 40 évig nemzetiségi óvodában dolgoztak (és vannak, akik mai napig is dolgoznak). Sokan voltak vezetők, szakfelügyelők, szaktanácsadók. Akadtak olyanok, akik tollat ragadtak, tanulmányt írtak, egészségügyi témájú könyvet, mesekönyvet, verseskötetet adtak ki. Az említett emlékkönyvbe egyre több bejegyzés és fénykép került, kisebb-nagyobb találkozókról, életpályákról. Az aláírások közé egyre több asszonynevű vegyült, a beszámolók, amelyek gyermekekről, unokákról szóltak, egyre hosszabbak lettek. Teltek múltak az évek, és eljutottunk az arany oklevélig. Már nagyban szervezzük a jubileumi találkozónkat, számolgatjuk, hogy hányan jönnek el, és emlékezünk *Zsédely Ilonkára*, *Vajgely Marikára* és *Zigó Ancira*, akik már *Brunszvik Teréz* mennyei angyalokterjeiben terelgetik igaz útra a rakoncátlan kisangyalukat.

Iskolánk Budapesten régen megszűnt. Jogutódja a szarvasi *Tessedik Sámuel Főiskola* lett és az emléket idéző, *Brunszvik Teréz* mellszobor is oda került. Az onnan érkezett osztálytársaink sokat meséltek *Szarvas szépségeiről*, a *Körös partról*, a *Pepikertről*. Kíváncsiak lettünk. Elhatároztuk, hogy az idejű találkozónkat Szarvason tartjuk meg. Ifjú izgalommal várjuk, hogy ismét együtt legyünk és folytassuk a beszélgetéseket ott, ahol legutóbb abbahagytuk.

Takácsné Gubrinzski Katalin

